

УДК 821.161.2-1.09, „18/19” І. Франко

Лариса Куца

(Львівський національний
університет імені Івана Франка)

ВЛАСНЕАВТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ СЛОВА У ПОЕЗІЇ І. ФРАНКА „ЯКБИ ТИ ЗНАВ, ЯК МНОГО ВАЖИТЬ СЛОВО...”

Проаналізовано специфіку власнеавторської сфери у поезії І. Франка його вершинного періоду творчості. Розглядаються особливості Франкової трансформації містики слова і євангельського вислову „Не бійтеся!”. Актуалізується ідейно-художнє навантаження „ти”-адресата як універсального компонента твору, як своєрідної категорії авторитету в ліриці. Підсумовано, що власне автор як суб’єктний центр розкривається в аналізованій поезії найповніше з-поміж творів збірки „Semper tūro”.

Ключові слова: суб’єктна структура, суб’єктна сфера, власне автор, Іван Франко, слово, адресат.

Власне автор як системна суб’єктна форма вираження авторської свідомості найповніше виявився у поезії „Якби ти знав, як много важить слово...”, яка завершувала у збірці І. Франка „Semper tūro” власнеавторську суб’єктну сферу, тобто сукупність ліричних творів, об’єднаних свідомістю власне автора. Перш ніж перейти до викладу заявленої теми статті, з’ясуємо зміст ключового поняття, яке у ній найчастіше артикулюється, – **власне автор**.

Як відомо, складність вивчення лірики пов’язана зі специфікою вираження у ній авторської свідомості. Авторський монолог – це не єдина її форма. У ліриці існують, за Л. Гінзбург, різні ступені віддалення від монологічних форм, тобто різні способи зашифровки авторського „я”. Найглибше охарактеризував суб’єктні форми у ліриці Б. Корман, виділивши у ній ліричного героя, власне автора, ліричного розповідача і „рольового” героя. Кожна із цих суб’єктних форм відображає якусь грань авторського погляду на світ і людину. Власне автор, за Б. Корманом, – це системна суб’єктна форма вираження авторської свідомості у ліричних творах, коли у них „на першому плані постає якась подія, обставина, ситуація, явище, пейзаж. Власне автор виступає тут як людина, яка бачить пейзаж, зображує обставини, роздумує над ситуацією. ... Увага читача зосереджена на тому, *що* зображено, про *що* розповідається; питання про те, *хто* говорить, *хто* роздумує, *хто* бачить, *хто* зображує, як правило, виникає лише при аналізі” (виділення Б. Кормана. – Л.К.) [4, с. 308]. Власне автор порівняно з іншими носіями авторської свідомості (ліричний розповідач, ліричний герой, „рольовий герой”) має найширший об’єкт осмислення – світ і людину в їхніх різних виявах і вимірах. Наявність-відсутність, розширення-звуження

цієї сфери авторської свідомості характеризують ліричну систему поета загалом.

Повертаючись до аналізованої поезії І. Франка, одразу вкажемо, що вона підсумовувала ліричний цикл „Із книги Кааф”, який Н. Чамата запропонувала розглядати як ліричну поему. Дослідниця відзначила, що послідовність поезій у Франкових ліричних циклах аж ніяк не є випадковою, а зумовлена намаганням поета знайти найдовершеніший варіант відтворення руху переживання суб’єкта [14, с. 241]. Франкознавці однозначно поцінують „Якби ти знав, як много важить слово...” як вершинне явище у збірці „Semper tiro”. В. Корнійчук, наприклад, зазначає, що Франко постає у поезії „мислителем, що переріс свою епоху, бо він серцем зрозумів найбільшу тайну...” [5, с. 274]. Б. Тихолоз зауважує, що „філософський кордоцентризм „раціоналіста” Франка приводить його на „несхитну, ясну путь” того, що ходив по хвилях, – Ісуса Христа” [11, с. 265]. М. Ткачук простежує у „знаменитій медитації” „рух думок, переживань і почуттів, нестерпного болю від того, що суб’єкт не усвідомлює сили добра чи зла від промовленого слова” [12, с. 284]. Традиційний у літературах різних напрямів мотив набуває у Франковій поезії дещо нового смислу. Власне автор називає цінності, які є обов’язковими для кожної людини і одночасно вивищуються над різними сферами, в тому числі над мистецьким простором. Йдеться про найважливішу функцію слова, яку лаконічно і точно узагальнив польський поет і теолог Є. Шимік: „...служити буттю, тобто Тому, який є Словом і який творить слово життя. Це містика спорідненості слова і Слова...” [15, с. 32]. Звідси актуальним постає **завдання** простежити, як власнеавторська сфера окремого ліричного твору зумовлює принципи відбору, оцінки і зображення у ньому життєвого матеріалу, узгоджується з власнеавторською сферою збірки, в структуру якої він входить, а також творить неповторну авторську концепцію людини і світу.

Незважаючи на доцільність розглядати цикл „Із книги Кааф” як ліричну поему, власне автор як організовуючий суб’єктний центр виходить за межі циклу, постаючи сильною позицією у збірці „Semper tiro” загалом. Він займає особливе місце серед Франкових власнеавторських монологів у формі звертання до „ти”. Крізь призму суб’єктної організації ліричних творів таке звертання Т. Власенко, наприклад, називає „способом самоаналізу” [2, с. 180]. „Ти” у поезії „Якби ти знав, як много важить слово...” досить специфічне. Специфіка полягає не у суспільних поглядах адресата, не у його мистецьких уподобаннях чи психологічних установах, а в орієнтаціях на понадособисті цінності. Незважаючи на власнеавторську сферу поезії, роль „ти” як об’єкта у ній не нівелюється. Функція його досить важлива як універсального компонента твору. Крім того, „ти” забезпечує безіменність ліричного адресата, вивільняючи його із побутового контексту і перетворюючи у певне „ліричне інкогніто” (Т. Сільман).

Власнеавторська сфера зумовила органічне поєднання у поезії жанрових елементів послання і медитації. Така жанрова приналежність

не просто важлива для характеристики його суб'єктної сфери – навпаки, саме суб'єктна сфера артикулювала специфіку жанру. Важливими постають міркування Ю. Клим'юка, який відніс твір до медитативно-зображувальних. Промовистим є його уточнення про те, що „вирішальну роль у формуванні медитації як жанру відіграли морально-філософські та християнсько-містичні концепції, що набули особливого значення в естетиці романтизму, яка керується ідеєю „невидимого духу”, що спрямує розвиток цивілізації. Вона виступає формою зв'язку окремого народу з поступальною творчою силою Всесвіту” [3, с. 306]. Одразу додамо, що І. Франко доповнив традиційні опозиції медитативної лірики („людина – людина”, „людина – особистість”, „людина – суспільство”) опозицією „людина – Всесвіт”.

Композиційно твір вибудований на алюзії з Євангелії від Йоана: „Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог” [Йо, 1:1]. Перший акт творця – Слово: „Він повелів, і постало” [Пс. 33:9]. Відтоді слово діє у Всесвіті. Ті, що слухають слово Боже, зобов'язані прийняти його у серце з довір'ям і послухністю як одкровення, як правило. Відповідь людини на слово обумовлена складним станом душі, оскільки у ньому виявляються визначальні аспекти надприродного: віра (Слово – одкровення), надія (несе у собі обіцянку вибрання), любов (воно – правило життя) [10, с. 742]. „...Визначитися у ставленні до слова Ісуса, до Нього самого, до Бога – рівнозначні поняття. Коли людина позитивно визначає своє ставлення, то започатковує духовне життя, яке ґрунтується на вірі, надії й любові, а в іншому випадку – вона зануриться в темряву, у світ зла” [10, с. 743]. У Франковій поезії йдеться про людське слово. Але воно так само не є звичайним набором звуків чи способом спілкування між людьми. Людське слово також має дієву силу, є пробним каменем людської честі чи безчестя.

У поезії „Якби ти знав, як много важить слово...” власне автор інтерпретує слово як основу своєї концепції світу, що збігається із засадами найдавніших учителів мудрості. З одного боку, воно „вигоює” рани, є „мов теплий дощ” на спраглих нивах й луках; з іншого – коли слово „сердите, згірднеє”, то „душі кривить, і поганить, і трюїть”. Адресат виходить поза систему законів світобудови і потрапляє в ситуацію зубожіння душі, через що і сам, зрозуміло, страждає. Але власнеавторська сфера (ідеальний, гармонійний світ) при цьому не руйнується, бо у таких випадках, за словами Б. Кормана, „окрема ситуація зовсім не є моделлю дисгармонійного світу: вона лише частина, сутність якої не характеризує світу у цілому” [4, с. 61]. У віршах із власне автором, підсумовував свої спостереження учений, „із прекрасного світу видно окрему негативну ситуацію” [4, с. 71]. Власне автор з вдячністю сприймає свою залежність від цієї системи ідеального світу краси і блага, з яким пов'язаний світ людської душі. Простір власне автора – це земний світ із його соціальними проблемами, світ людського духу і світ Духу Вічного, з яким злиті власне автор, адресат і

„много лиць”. Стосовно часового відліку, то його неконкретизованість впливає з безконечності й вічності слова.

Власне автор хоче занурити адресата у свій ідеальний світ, у якому сіються „слова потіхи”. Хоча цей власнеавторський світ не позбавлений дисгармонії. У ньому є „біль”, „розпука”, „горе”, „байдужість”, „сльози”, „людське безголов’я”. Але все це гармонізується словом, що породжене любов’ю. Найважливішим в ідейному плані є те, що власне автор намагається подолати протистояння між своїм світом, у якому „много важить слово”, і світом адресата („ти”), який не збагнув ваги слова. На це вказує восьмикратний повтор „Якби ти знав...”, що підкреслює красу і гармонію власнеавторського зреалізованого ідеалу і увиразнює ество „ти”-адресата, який являє антинорму цього ідеалу. Все-таки благість світу стверджується у поезії як реальність, що є не тільки можливою чи доступною, але й украй необхідною кожній людині. Моральні засади власне автора заявлені відкрито. Це – „безмовно” не минати чужого болю, „не ранити” нікого докором, вживати слово для добра – всього себе „наострити любов’ю”. Отже, вольові зусилля „ти” повинні б сконцентруватись на плеканні у своєму серці любові, яка зреалізується через слово. Одночасно знання цієї простої істини виходить за межі можливостей інтелекту, воно належить до сфери серця. Це найвища вартість і найвищий дар, який неможливо збагнути розумом:

Якби ти знав! Та се знання предавне,
Відчути треба, серцем зрозуміть.
Що темне для ума, для серця ясне й явне...
І іншим би тобі вказався світ.
Ти б серцем ріс [13, с. 173].

В останній строфі лексема „серце” вживається двічі не випадково – йдеться не тільки про випадкові почуття адресата, а про його внутрішню сутність, що її апостол Петро назвав „потаєный сердца челов.: кь” [1Пт. 1:4]. Її виражає слово.

У поезії „Якби ти знав, як много важить слово...” заявлено надто високий ідеал. Досягнення його уподібило б адресата до „того, що в бурю йшов по гривах хвиль розлогих...”, тобто до Ісуса Христа. Тут І. Франко не вийшов за межі можливого. Адже, як зазначає Є. Шимік, людські слова, незалежно чи вимовлені, чи записані, чи прочитані, „можуть бути, фактично є і повинні бути подібні в якийсь спосіб в самій своїй сутності і функції до Слова Бога, до самого Ісуса Христа” [15, с. 31].

Франкознавець Лариса Бондар цілком слушно спостерегла у віршах І.Франка „вивищення” стилю для втілення образної іпостасі „я – Христос” [1, с. 7]. Подібне стильове вивищення маємо у ще одній із трьох іпостасей, які виділяє дослідниця, – „ти – Христос”, зазначаючи при цьому, що у Франкових творах „галузь порівняння розширюється, і вже маємо не „ти – Христос”, а „ти як Христос...” [1, с. 10]. Як впливає із тексту поезії „Якби ти знав, як много важить слово...”, до Ісуса Христа міг би наблизитися адресат:

Так ти б мовляв до всіх плачучих, скорбних,
вбогих:

Не бійтеся! Се я! ” [13, с. 173].

Ці останні рядки власнеавторського монолога не тільки вивершують ідейно-філософську настанову твору, а підштовхують до пошуків певної конкретики стосовно постаті адресата. Адже не кожне „ти” навіть при максимально результативних зусиллях може заглибитись у слово такою мірою, щоб уподібнитись до Ісуса Христа. У нашому випадку можна припускати про існування адресата як досить авторитетної постаті. Йдеться про категорію авторитету в ліриці, яка властива релігійно-філософським, сакральним і морально-дидактичним віршам. Незаперечним авторитетом для І. Франка був М. Драгоманов. Поет не лукавив, коли писав до свого адресата в Софію (1891): „...Подумати страшно, що було би з нами всіма, якби у нас не стало Вашого ясного та розумного слова, котре в критичних моментах вказує нам усе ясну та пряму дорогу” [7, с. 367].

У другій строфі вірша повертає увагу ще одна конкретна лірична ситуація:

Ти б злість свою, неначе пса гризького,
У найтемніший кут душі загнав... [13, с. 172].

Ці два взаємозаперечувані моменти (можливість „несхитної, ясної путі” і навіть уподібнення до Христа і водночас несумісна з його лагідністю „злість” „наче пес гризький”) становлять так званий третій ряд у ліричному творі – після відомих подій із життя реального автора („життєвий ряд”) та їх художнього втілення за законами жанру („літературний ряд”). Цей третій ряд подій чи фактів, який може існувати у свідомості поета і бути відомим лише йому чи тільки окремим особам, дослідники називають „автобіографічним міфом” [6, с. 3]. Автобіографічний міф можна виявити у тексті вірша, але здебільшого – у щоденникових записах та листах.

У листі до Людмили Драгоманової (1907) І. Франко признавався, що в передмові до першого тому листів Драгоманова (з їх публікацією „десять літ отягався”) він висловив „особисте почуття жалю за поводження покійника” із ним, оскільки драгоманівські „докори” „страшенно боліли” йому. І. Франко не приховував, що „слово” М. Драгоманова „заболіло наново”, коли він готував листи до друку. У них прочитуємо численні поради-прохання І. Франка „не кидати” „словами”, „закидами” і „докорами”. Поета вражали не тільки драгоманівські оцінки його власних висловлювань як „диких” та „самодурських звичок”, але й „шпильки” на адресу інших. Наприклад: „Від Вашої статті в „Народі” Огоновський хорий” [7, с. 479]. Ще у 1884 р. І. Франко писав у Женеву: „...Справа більше виграла б і охота до праці більша була б, якби ми від Вас частійше могли б почути слова дружньої поради, ніж докорів. Правда, Ви доси, спасибі Вам, не оставляли нас без поради і своїх світлих вказівок, але всі вони заправлені таким гірким тоном, що не раз аж руки опадають” [7, с. 70]. Порівняймо рядки із вірша:

Якби ти знав, які глибокі чинить рани
Одне сердите, згіднеє слівце... [13, с. 172].

Подібні до наведених вище факти з листування узагальнюються у восьмикратному умовному звороті „Якби ти знав...”, на основі якого фактично вибудовується ліричний сюжет. Цей зворот є „згущеною поетичною формулою” (Л. Гінзбург), за допомогою якої з читачем встановлюється миттєвий контакт і яка обрамлює кожен із чотирьох строф. Після цієї поетичної формули йде основна точка відліку – „як много важить слово”. Якщо у ліриці вона знаходиться здебільшого у середині сюжетного розвитку, то в аналізованому вірші І.Франка – уже на початку першої строфи постає у найпрозорішому і лаконічному варіанті. У другій і третій строфах основна точка відліку дещо розгортається – до неї на мінімальну відстань „підходять” конкретні факти, завдяки яким образ адресата, його нетиповість увиразнюються. Але при цьому основна точка відліку формально опускається, залишаючись у свідомості власне автора й адресата (читача). Її відсутність компенсує згущена поетична формула. Наприклад:

Потіх не маючи та співчуття палкого,
Ти б хоч докором не ранив нікого, –
Якби ти знав! [13, с. 172].

Частка „хоч” тут не тільки конкретизує „ти” („ти” у другій строфі вживається п’ять разів), але відслонює образ власне автора, прямооцінна точка зору якого виражає переживання ним антицінностей, у сфері яких, усупереч своїй природі й можливостям, опинився адресат. Далі зображення „ти” узагальнюється, відбувається своєрідне його перенесення у надконкретну ситуацію. Важливо, що розриву власне автора з адресатом, незважаючи на їхні розбіжності в ціннісних орієнтаціях, не відбувається, оскільки такий розрив суперечив би власнеавторській концепції світу і людини.

В останній строфі лексичним центром постає слово „серце”, яке вживається у ній тричі. Порівняно з першою строфою (слово „вигоює” „рани серця”) семантична вага його максимально зростає. „Слово” і „серце” органічно народжуються і виростають одне з одного: „Відчути” слово – „серцем зрозуміть”. Повнота тріади („слово” – „серце” – „любов”) у естві адресата дала б йому благодать нового народження („серцем ріс би”), наблизила б його до Христа.

Висловлювання власне автора про „інший...світ”, „несхитну, ясну путь”, що їх міг би осягнути адресат, нагадують у контексті вірша оригінальну концепцію Г. Сковороди про причетність „глибокого серця” або „внутрішньої людини” до богоспілкування. Але, за Г. Сковородою, потрібна духовна відвага і „Божіє благоволеніє”, щоб подолати себе віджитого і мертвого та народитись наново: „Знай, что после сих ран уродится в тебе новое сердце, а прежнее твое никуда не годится: буйе, ветхое, пепельное, а вместо сего дастся тебе и уже начинается сердце чистое, истинное и новое. Вот второе наше рождение!” [9, с. 405]. Якщо у цьому другому народженні людина осягає божественну дійсність, то вона суб’єктивно переживає надіндивідуальну об’єктивну реальність,

що є справжнім містичним пізнанням. Але навіть завдяки потужним намаганням розуму сама людина не може піднятися до божественної дійсності, тобто збагнути „знання предавне”, – це під силу самій божественній дійсності, яку можна лише „серцем зрозуміть”.

Серце є втіленням істинної людини, опис якої у Г. Сковороди – із символічністю апокаліпсису і Євангелія – дуже нагадує Христа: „Провидит отдаленное, прозирает сокровенное, заглядает в прежде бывшее, проникает в будущее, шествует по лицу океана. ... Над главою его летает седмица божих птиц: дух вкуса, дух веры, дух надежды, дух милосердия, дух совета, дух прозрения, дух чистосердия. Глас его – глас грома” [8, с. 82]. У наведеному описі істинної людини в Г. Сковороди і у вірші І. Франка „Якби ти знав, як много важить слово...” фіксуємо типологічні паралелі, спільним джерелом яких є, зрозуміло, Євангеліє: „глас грома” – „много важить слово”; „дух милосердия” – „їх гіркість власною змивав би кров’ю”; „дух совета” – „ти сіяв би слова потіхи”; „шествует по лицу океана” – „як той, що в бурю йшов по гривах хвиль розлогих...”.

Євангельський мотив у двох прикінцевих рядках вірша: „Так ти б мовляв до всіх плачучих, скорбних, вбогих: Не бійтеся! Се я!” виникає, як зазначила Лариса Бондар, „несподівано”, підкреслюючи, що І. Франко переводить тут дію у загальнолюдську площину. І далі: „... Франко не був би Франком, коли б не надав віршеві ще й соціального підґрунтя: промовлятимеш до всіх... „плачучих, скорбних, вбогих”..., отже, трансформує у потрібному йому напрямі Ісусові слова „Не бійтеся! Се я!” [1, с. 11]. Дослідниця досить влучно помітила, що І. Франко трансформує євангельський вислів у потрібному йому напрямі. Несподіваність переключення власнеавторської свідомості у „потрібне” русло спонукає до пошуків ключа розшифрування асоціативної прямооцінної точки зору власне автора у вислові „Не бійтеся!”. Межі духовного простору адресата максимально звужуються засобом використання умовного способу – „ти б мовляв”. Можливий варіант: „ти мовляв”, тому що „знав, як много важить слово”, своїм розумом зумів осягнути багатовіковий досвід мудреців, „серцем зрозумів” „знання предавне”. Але у вірші повторюється „якби” (9 разів) і „ти б” (7 разів). Тут знову доречно повернутися до категорії автобіографічного міфу. У даному випадку нелегко розмежувати „біографічний” і „літературний” ряди, оскільки біографічному тут надано універсального змісту. На поверхні езотеричні, сакральні (Д. Магомедова) події, які глибоко переживав І. Франко і які розкриваються у згадуваному вище листуванні. Часто вживане у ньому дієслово „боятися” постає перекличкою між листуванням і віршем „Якби ти знав, як много важить слово...” Зауважимо, що навіть у листах 1890-х рр., коли коефіцієнт залежності від М. Драгоманова був уже мінімальним, І. Франко все-таки часто вживав дієслово „боятися”. Так, у листі від 2. 08. 1893 р. він писав: „Боюся, що будете ляяти мене за камінець, котрий я кинув на свіжу могилу Січі...” [7, с. 422]. Або у листі

від 25. 01. 1895 р. читаємо: „Признаюсь Вам, я боялся, что Вы дуже вилаєте мене...” [7, с. 491].

Власнеавторська сфера, як простежуємо, підтримується багатошаровим лексико-емоційним забарвленням. Уже згадуване багатократне „Якби ти знав...” – це поетична мікроситуація, пронизана власнеавторським миттєвим почуттям гіркоти з приводу нерозуміння адресатом „знання предавнього”. Проста, навіть стилістично занижена сентенція „Ти б злість свою, неначе пса гризького, у найтемніший кут душі загнав” загрожує власне авторові небезпекою розірвати духовні зв’язки зі світом, оскільки будь-які негативні почуття чи навіть елементарна критика порушують гармонійність власнеавторського світовідчужання, але ці емоції непомітно згармонізуються духовною природою власне автора, його знанням, що таке „слово” і що найважливішим є „рости серцем”. Зв’язок із „ти”, що міг хвилеподібно порушуватися і деформувати при цьому свідомість власне автора, постійно відновлюється. І цей процес для власне автора не завершений, оскільки він не може бути завершеним у принципі, адже Слово „було у світі, ... – і світ не впізнав його” [Йо 1:10].

Таким чином, у поезії „Якби ти знав, як много важить слово...” свідомість власне автора як суб’єктного центру розкривається, незважаючи на відсутність його формального вираження, найповніше; його ціннісні уявлення заявлені найвиразніше з-поміж усіх поезій власнеавторської сфери збірки „Semper tūo”. Виходячи з пережитого, власне автор проявляє інтерес до духовних зв’язків із світом через слово і через його всеосяжність виражає ідею багатовимірності світу. Найвище почуття духовної радості власне автор переживає у сильній позиції вірша, де йдеться про можливість обожествлення людини.

1. *Бондар Л.* Під знаком хреста : зб. статей / Л. Бондар. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – Вип. 4. – 228 с. – (Франкознавчі студії).
2. *Власенко Т.Л.* Литература как форма авторского сознания : [пособие для студентов филологических факультетов] / Т.Л. Власенко. – [изд. 2-е, дополн.]. – Ижевск : Удмурт. гос. ун-т, 1998. – 230 с.
3. *Клим’юк Ю.* Лірика Івана Франка як система жанрів : [монографія] / Ю. Клим’юк. – Чернівці : Рута, 2006. – 406 с.
4. *Корман Б.О.* Избранные труды. История русской литературы / Б.О. Корман; [ред.-состав. Е.А. Подшивалова, Н.А. Ремизова, Д.И. Черашняя, В.И. Чулков]. – Ижевск : Удмурт. гос. ун-т, 2008. – 732 с. : ил.
5. *Корнійчук В.* Ліричний універсум Івана Франка : Горизонти поезики : [монографія] / В. Корнійчук. – Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2004. – 489 с.
6. *Магомедова Д.* Автобиографический миф в творчестве А. Блока / Д. Магомедова. – М. : Мартин, 1997. – 224 с.
7. Матеріали для культурної й громадської історії Західньої України. Листування І. Франка і М. Драгоманова. – Т. 1. – К. : ВУАН, 1928. – 508 с.
8. *Піч Р.* Про містику і метафізику у Григорія Сковороди / Р. Піч // Сучасність.

- Література, мистецтво, суспільне життя. – 1992. – № 12. – С. 76–83.
9. Сковорода Г. Письма. К Ивану Васильевичу [Земборскому] // Сковорода Г. Сочинения в двух томах. – Т. 2 / Г. Сковорода ; [ред. кол. В.И. Шинкарук, В.Е. Евграфов ; состав., перевод и обработка И.В. Иваньо, М.В. Кашубы]. – М. : Мысль, 1973. – С. 188–338.
 10. Словник біблійного богослов'я / [за ред. К. Леон-Дюфура, Ж. Люпласі, А. Жорж]. – Рим, 1992; Львів : Видавництво Отців Василян „Місіонер”, 1996. – 934 с.
 11. Тихолоз Б. Філософська лірика Івана Франка : Діалектика поетичної рефлексії : [монографія] / Б. Тихолоз. – Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2009. – 319 с.
 12. Ткачук М.П. Лірика Івана Франка : До 150-річчя від дня народження Івана Франка : [монографія] / М. П. Ткачук ; [передм. А. Толстоухова]. – К. : Світ Знань, 2006. – 296 с.
 13. Франко І. „Semper tiro” // Франко І. Зібрання творів : У 50 т. – Т. 3. / І. Франко. – К. : Наукова думка, 1976. – С. 101–182.
 14. Чамата Н.П. Ліричний цикл у поезії Івана Франка / Н. П. Чамата // Іван Франко і світова культура : [матеріали Міжнародного симпозиуму ЮНЕСКО; Львів, 11-15 вересня 1986 р.] : у 3 кн. – Кн. 1. / [ред. кол. І.І. Лукінов, М.В. Брик, Г.Д. Вервес]. – К. : Наук. думка, 1990. – С. 240-243.
 15. Szymik J. Na początku było Słowo : 60 homilii, kazań, konferencji notatek na ambonę / Jerzy Szymik ; [przedmowa : abp Józef Ziściński]. – Katowice – Zabki : Wydawnictwo APOSTOLICUM, 2004. – 261 s.

Аннотация

Проанализирована специфика сферы собственно автора в поэзии И. Франко вершинного периода его творчества. Рассматриваются особенности трансформации мистики слова и евангельского выражения „Не бойтесь!”. Актуализируется идейно-художественный смысл „ты”-адресата как универсального компонента произведения, как своеобразной категории авторитета в лирике. Подведено итог, что собственно автор как субъективный центр раскрывается в анализированной поэзии наиболее полно в сопоставлении с другими произведениями „Semper tiro”.

Ключевые слова: субъективная структура, субъективная сфера, собственно автор, Иван Франко, слово, адресат.

Summary

The article deals with the specifics of the actual-author sphere in the poetry by I. Franko of the writer's most creative period. The features of I. Franko's transformation of the mysticism of a word and of the Gospel phrase „Fear Not!” are analyzed. The ideological and artistic basis of „you”-addressee as a universal component of a work and as a kind of category of authority in the lyrics is also analyzed. It is summarized that the actual author as a subjective center is fully „opened” in the poetry analyzed.

Key words: subjective structure, subjective sphere, actual author, Ivan Franko, addressee.